

V. U.: Eddy Praet
Watermolenstraat 115
9500 GERAARDSBERGEN
Tel: 054415950

TUINIEREN

MAANDBLAD (verschijnt niet in augustus)

Maand: **juni 2024**
Postkantoor GERAARDSBERGEN I
P 508040

KON. MIJ WERK DER VOLKSTUINEN
vzw Tuinhier GERAARDSBERGEN

Voorzitter: André Depelseneer
Zikastraat, 85 9500 Geraardsbergen
Tel.: 054411906
Rekeningnummer: **BE86 9733 7216 1550**
KBO: 0411.014.239
RPR: afdeling Oudenaarde
volkstuinten.gbergen@gmail.com
www.volkstuinengeraardsbergen.be

PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Bedankt voor jullie deelname

Onze jaarlijkse barbecue, met voorafgaandelijke wandeling, kende een ruime belangstelling. Het bestuur dankt u van harte voor uw deelname. We hopen dat u voldaan en tevreden huiswaarts bent gekeerd. We doen ons best om alles naar wens te laten verlopen en als dit al eens niet zo vlot lukt, durven we op een beetje begrip rekenen. We verwelkomen u graag bij een volgende gelegenheid.

Op de agenda na de zomervakantie

- **Vrijdag 13 september 2024 om 19u30** in zaal Sint-Bavo, Hoge Buizemont 165 te Geraardsbergen voordracht over '**Zaadwinning (zelf zaden telen, oogsten, bewaren)**' door **Jos Van Hoecke**.

Als u er van droomt om zelf eens zaden te telen, dan is onze gastspreker **Jos Van Hoecke** de geknipte man om u te begeleiden bij het zetten van de eerste boeiende stappen in de wereld van zaadwinning. Begrippen als zaadvaste rassen, biologische geteelde zaden, hybride zaden, eenjarige versus tweejarige of doorlevende planten, zelfbestuiving versus kruisbestuiving, ... ze passeren allemaal het 'schoolbord'.

Wat is haalbaar om zelf zaden van te oogsten? Wat is goed zaad?

Op het eerste zicht eenvoudige vragen die echter niet zo evident te beantwoorden zijn. Daarom starten we met een aantal gemakkelijk hanteerbare groenten en hun zaden om vervolgens ook de meer uitdagende kruiden aan bod te laten komen.

De praktijk wordt stap voor stap uit de doeken gedaan: vanaf de keuze van een zaadvaste variëteit, het zaaien, de selectie van de planten tot het afrijpen, drogen, opslaan en bewaren van de zaden. Geef toe, groenten telen van eigen gekweekte zaden, zou ons een ongelooflijk gevoel geven toch, niet? Iedereen welkom, inkom gratis!

- **Vrijdag 11 oktober 2024:** voordracht over '**Planten- en groentesappen**' door **Eveline Temmerman**
- Noteer nu ook al in uw agenda dat **op zondag 17 november 2024 vanaf 12u** ons jaarlijks spaghettifestijn doorgaat in zaal Sint-Bavo, Hoge Buizemont 165 te Geraardsbergen. Meer info hierover in ons maandblad van september.
- **Vrijdag 13 december 2024:** jaarafsluiter met voordracht over '**De druif: van plant tot sap**' door ons lid **Johan Holvoet**.

Mededelingen door andere verenigingen

Vanaf 25/05 is er weer elke zaterdag de 'Wekelijkse Korte Keten Markt' op de koer van de Stadsboerderij Hunnegem. Op de 'Wekelijkse Korte Keten Markt' staan de boeren/producenten zelf met hun producten: het is een ideale gelegenheid om hen te ontmoeten. Ze geven ook graag uitleg over hun producten. Iedereen welkom, van 9u30 tot 12u30 in de Stadsboerderij Hunnegem!

Er is ook een nieuwe editie van de Giesbaergske Koleuren Gazette, in het teken van de Stadsboerderij Hunnegem, met als thema de SDG's. Dat zijn de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de VN, die we ook in de boomgaard hebben uitgewerkt. De Kleurige Krant is online leesbaar via deze link: <https://www.giesbaergsketoleurengazette.be/#Portfolio>

In memoriam

- Op 1 juni 2024 overleed de heer Roland Godyns, weduwnaar van mevrouw Germaine Du Bois, broer van Yolande en schoonbroer van André Walraevens.

In naam van alle leden biedt het bestuur aan de familie zijn innige deelneming aan.

De langste dagen

In deze lange dagen met toenemend licht en (zonne)warmte en de soms pittige buien van de voorbije weken hebben onze groenten, maar helaas ook het onkruid, een boost gekregen. Na 21 juni neemt de groei­kracht stilaan opnieuw af, zorg dus dat je groentetuin eind juni (bijna) helemaal vol staat.

In het hoogseizoen voor onze tuin is het nu alle hens aan dek.

De leukste tuinklus in de zomer is ongetwijfeld het oogsten.

Natuurlijk hebt u al lang diverse slasoorten, spinazie, radijsjes, ... geoogst. De bladgewassen deden het goed in het voorjaar. Voor wie regelmatig 'een snuifje' sla zaait blijft de oogst ervan de ganse zomer gewoon doorgaan. Vanaf juni wordt de nieuwe oogst van eigen geteelde groenten steeds groter, zodat we haast dagelijks verse groenten op het menu kunnen zetten. Een waar genot!

Erwten en peulen à volonté!

Van de in februari voorgezaaide en begin maart uitgeplante peul- en doperwten (Oregon, Urbana, eigen zaad) kunnen we nu volop plukken. Begin juni waren de eerste peultjes al oogstbaar. 'Urbana' (o.m. verkrijgbaar bij het Vlaams Zaadhuis) is (bijna) bladloos en dus gemakkelijk plukbaar. Vanaf midden juni kunnen we hiervan nu ook volop oogsten, het teveel wordt ingevroren. We hebben hiermee goede ervaringen.

Bij nieuwe erwten horen **jonge worteltjes**. Die vingerdikke peentjes zijn er nu wel, maar in beperkte mate, want de slakken hebben er bij opkomst van de zaailingen lelijk huis in gehouden.

Bestrijding van slakken kan op een biologische manier aangepakt worden met bv. BIO-SLAK of Escar-Go. Het zijn waterbestendige en biologisch afbreekbare slakkenkorrels op basis van ijzerfosfaat, een stof die van nature in de grond aanwezig is. Hiermee bestrijd je snel en effectief slakken zonder het risico om slijmerige slakkenresten in de tuin terug te vinden. Een lokstof trekt de slakken aan die na het eten van de slakkenkorrels onmiddellijk stoppen met verder vreten. Ze trekken zich terug in hun schuilplaats waar ze dan doodgaan. Denk dus niet bij het gebruik van dergelijke korrels: 'ze werken niet want ik zie geen slakken liggen'. Ook moet u zich geen zorgen maken voor tuinbezoekers, zoals vogels en egels.

Mijn ervaring met deze korrels is dat ze toch minder waterbestendig zijn en dus minder lang werken dan de klassieke slakkenkorrels op basis van metaldehyde.

Bij peultjes en jonge wortelen horen **nieuwe patatjes**. Geplant rond half maart en gedurende een ganse tijd afgedekt met vliesdoek, kan er nu, na 3 maanden, ook al een struikje uit om klaar te maken als jonge piepers met de schil gekookt of gebakken (als het om een krieltvariëteit gaat). Oogsten volgens gebruik, de rest kan gerust nog wat verder groeien.

Waarschuwing voor de aardappelziekte

De voorbije jaren hadden we nu al een aantal waarschuwingsberichten voor de aardappelziekte van het Proefcentrum voor de aardappelteelt (PCA) te Kruisem (Kruishoutem) ontvangen. Ik hoef u wellicht niet te vertellen waarom dat dit jaar nog niet het geval is. Risico op de aardappelziekte bij professionele bio-telers is er nu nog niet. Als uw aardappelen nu dichtgegroeid zijn is dit risico er wel, zoals ik vernam van enkele leden en zelf vaststelde op één variëteit. Hierna louter ter info enkele middelen waarmee je kan behandelen, wat ik eerder ook al via mail doorstuurde.

Chemische gewasbescherming: penetrante middelen, die in het blad dringen, de schimmel achterna en hem stil leggen.

- Preventief, niet regenvast: Bordeauxse pap (op basis van koper, toegelaten in biologische teelt), Dithane (mancozeb)
- Curatief, niet regenvast: Profilux
- Preventief, regenvast: Unikat pro
- Preventief + curatief, regenvast: Proxanil, Revus garden -> meest veelzijdige middel, biedt bescherming gedurende 9 dagen

Jonge bietjes, klein maar fijn

De eerste rode bietjes zaai ik altijd voor in tray. Per blokje laat ik er altijd 2 of 3 staan. Dat is geen probleem want uit zelf maar één 'clusterzaadje' komen er gemakkelijk 3 à 5 plantjes voort. Wanneer ik ze dan uitplant houd ik de 2 sterkste over. De voorbije week ben ik begonnen met het enkel zetten van de bietjes: van de twee is er altijd wel eentje bij dat sneller groeit en zo half juni kunnen de dikste geoogst worden. Dit dient voorzichtig te gebeuren, waarbij het resterend plantje goed tegengehouden wordt om te vermijden dat je beide uittrekt.

Ook al een paar losstaande **(winter)preitjes** uit het zaai­bed in de koude bak van een vinger dik geoogst voor gebruik in de soep. Ik had deze samen met de eerste worteltjes (Mokum, vrijwel allemaal opgevreten door de slakken) gezaaid rond half februari. Er zijn nu heel wat 'potlooddikke' preitjes tussen, klaar voor uitplant.

De eerste kolen van eigen kweek en bodem, broccoli (Marathon), spitskool (Cape Horn), wat late (winter)bloemkolen en **knolvenkel** kunnen nu geoogst worden..

De laatste **asperges** en **rabarber** oogsten we tot de langste dag. Daarna laten we de planten met rust zodat ze opnieuw op krachten kunnen komen. Wat de rabarber betreft: bij ons zijn er dit jaar duidelijk minder grote stengels te oogsten, een vaststelling die ik ook gehoord heb van andere tuinders. Op een jongere plant valt het nog mee, maar van onze oudste plant hebben we niet kunnen oogsten. Een gevolg van te natte voeten?

Wordt binnenkort verwacht ...

Het is een kwestie van dagen voor we de eerste courgette kunnen oogsten. Courgettes nemen nogal wat plaats in zodat je best minstens 1 m² per plant voorziet. Het is nog niet te laat om die nu nog te planten. Op de eerste boontjes wordt het nog wat langer wachten, al verschijnen nu wel de eerste bloemen. Ze hebben duidelijk geleden onder de vele regen, maar vooral door te lage temperaturen. De zon is voor hen dus ook meer dan welkom.

In de fruitafdeling waren (of zijn er nog) **aardbeien** à volonté, maar bij ons loopt het nu toch op zijn einde. Geen probleem want de **witte, rode** en **zwarte besjes, stekelbessen** en **frambozen** nemen over. Kleinfruit is een heerlijkheid en dus ook een must in de (kleine) tuin. Wie plaats heeft voor enkele fruitbomen, kan nu wellicht **kersen** plukken en begin juli de **eerste pruimen**. Vries het overschot in, zo kan je het hele jaar door van je zomerse moestuin genieten. Een vaststelling is hier ook dat er weinig vruchten zijn in verhouding tot de rijke bloei. Vruchtdunning zal niet nodig zijn. Alleen onze halfstam appelboom 'Jacques Lebel', die wel later bloeit, is een uitzondering hierop.

Op de planning

Je kunt nu nog veel zaaien, alles kiemt en groeit nu zeer snel. Laat op dit moment van het jaar nog geen leeg plekje onbenut. Indien je dit niet meer vindt (zoals bij mij nu), zaai dan voor in een bakje of in (turfpotjes. Dit kan perfect voor diverse (late) slasoorten en typische najaarsgroenten zoals andijvie, groenlof (suikerbrood), radicchio (roodlof), kolen, ...

Binnenkort komt er dan wel een plaatsje vrij als de vroege aardappelen worden geoogst. Doe dit slechts naarmate je ze nodig hebt, tenzij je de plaats dringend nodig hebt voor de typische wintergroenten zoals spruitjes, rode en witte kool, savooikool, prei, ... Die plant je toch best uit voor half juli. Gebruik insectengaas om de planten te beschermen tegen de koolvlieg en de vlinderrupsen.

Verstandig omgaan met (ecologische) bestrijdingsmiddelen

Er is een steeds groeiende vraag naar middelen die ecologisch meer verantwoord zijn, en dat kunnen we als tuindersvereniging alleen maar toejuichen. Welke middelen je ook gebruikt (eco of de traditioneel chemische), het is altijd goed om de werking en de toepassingsvereisten van het gebruikte middel te kennen (de bijsluiter lezen loont).

Insectenbestrijding

- CONSERVE® garden en BIO-PYRETREX GARDEN zijn insecticiden die kunnen ingezet worden voor de bestrijding van een groot aantal insecten (Let op: CONSERVE werkt wel niet voor luis, zie bijsluiter). Belangrijk om weten is dat ze best 's avonds toegepast worden omdat ze afbreekbaar zijn door UV-straling. Dit wil zeggen dat bij spuiten tijdens felle zon de actieve stof snel wordt afgebroken en dus maar zeer kort werkzaam is. Wat CONSERVE® garden betreft: wanneer het middel is opgenomen in de waslaag van het blad, is er geen gevaar meer voor afbraak door zonlicht en dan mag je een werking van een tiental dagen verwachten.
- Bij BIO-PYRETREX GARDEN, dat niet wordt opgenomen in het blad, is de nawerking bij zonnig weer zeer kort. Wanneer het echter wordt aangegoten aan de plantvoet, waar het beschermd zit voor UV-straling, werkt het een aantal weken zonder in te boeten op de veiligheidstermijn! Een toepassing die bij kolen zeer goede resultaten neerzet.

Onkruid bestrijden blijft helaas nu ook in juni nog altijd een noodzakelijke klus. Als je in april en mei met toewijding het onkruid bedwongen hebt, dan hoef je u 'in normale jaren' in juni in principe niet al te veel zorgen meer te maken over dat vervelend groen. Maar niet dit jaar dus. De klus is dus te vervelender omdat schoffelen geen soelaas brengt bij dit herfstweer.

De minst geliefde klus in de siertuin

Ik had het daarover al kort in het vorig maandblad. In juni is bij veel hobbytuiniers de haag snoeien misschien wel de minst geliefde klus. Maar wel belangrijk want hoe vroeger je snoeit, hoe mooier de haag wordt. Langer wachten maakt het snoeien moeilijker omdat de takken nog dikker worden en je in ieder geval meer snoeiafval op te ruimen hebt. De haag krijgt later in de zomer ook minder tijd om terug te groeien en zal daardoor minder vol ogen. Wie een fraaie haag wil, snoeit zelfs beter meerdere keren per jaar, zo ziet de haag er voller uit.

Bij de zomerbloeiers passen we een verjongings snoei toe door de uitgebloeide takken in te korten en ook een paar van de oudste, dikste takken tot bij de voet van de plant weg te nemen. Ze zullen volgend jaar bloeien op de takken die ze dit jaar vormen.

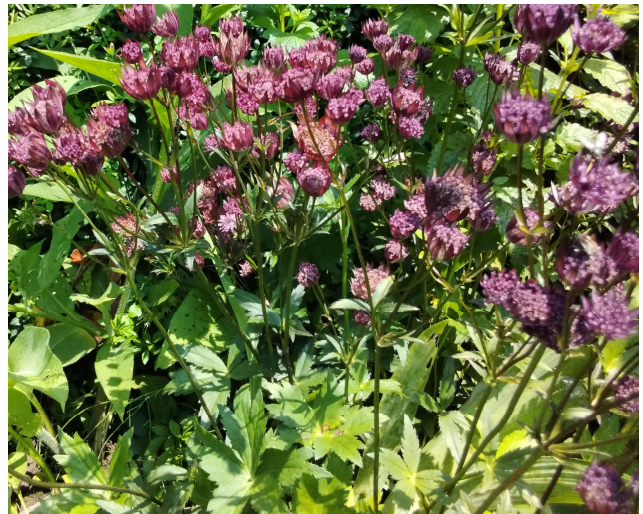
Aanvullend voeg ik hier enkele snoeitips voor druivelaars aan toe, al zullen de meningen hierover wel verschillend zijn. Toch zijn er wel een aantal principes te respecteren. Druivelaars groeien weelderig tijdens de zomer. De zomersnoei dient om de groei binnen perken te houden zodat de trossen zich optimaal kunnen ontwikkelen. De trossen krijgen dan ook meer licht wat het rijpingsproces ten goede komt. Nog een voordeel van luchtige struiken is dat ze beter bestand zijn tegen meeldauw (witziekte).

Enkele richtlijnen:

- Snoei de ranken of zijtakken in tot op twee bladeren voorbij de tros.
- Behoud maximum twee trossen op dezelfde rank. Wil je helemaal op safe spelen, verwijder dan de tros die het verst van de stam verwijderd is.
- Een goed geplaatste rank zonder tros kan je laten doorgroeien om als gesteltak te dienen voor volgende jaren. De zijscheuten die je uit (uitpitsen met de vingers) of neem je weg.
- Laat de verlenging van de hoofdstam rustig zijn ding doen, weliswaar beperkt in de hoogte.
- Deze klus moet je regelmatig (om de week tot veertien dagen) herhalen.
- Pluk vanaf half augustus het blad boven de trossen om de trossen vrij te maken en licht te geven. De trossen zullen daardoor beter rijpen en hebben minder kans op ziekten.
- Snoei de takken in september niet meer om ze zo houtachtig mogelijk te maken. Zo krijgen ze sterke ogen, wat een perfect start is voor het volgende jaar.

Een dankbare vaste plant

In het vorig maandblad had ik het over de akelei, nu is zijn naaste buur in onze tuin, het 'Zeeuws knoopje' (*Astrantia major* 'Rubra') aan de beurt. De akelei is uitgebloeid maar het betoverende Zeeuws knoopje blijft charmeren met een prachtige show van donkerrode bloemen, omgeven door rozerode schutblaadjes, en dit gaat door tot augustus. Deze fascinerende plant verrijkt uw tuin met een buitengewone bossige en opgaande structuur, zijn handvormig verdeelde, middengroene bladeren blijven bovendien niet onopgemerkt wanneer de bloemen even rust nemen.

Het Zeeuws knoopje voelt zich het best thuis op een plek waar de zon op een zachte manier met de schaduw danst. Een standplaats in gefilterd zonlicht of halfschaduw is ideaal. Een goed doorlaatbare, vochtige bodem biedt het de perfecte basis om te gedijen.

Ondanks zijn elegante verschijning is deze plant verrassend stoer: hij trotseert de winter zonder problemen en kan bovendien redelijk tot goed tegen luchtverontreiniging en zeewind.

Naast zijn decoratieve kwaliteiten heeft het Zeeuws knoopje nog een bijzondere biologische functie: het trekt vele vlinders en bijen aan, waardoor het bijdraagt aan de biodiversiteit in uw tuin. Het is dan ook een ideale plant voor natuurlijke borders, schaduwtuinen, informele tuinen of als mooie onderbeplanting onder bomen met een niet al te oppervlakkige wortelstructuur.

Verwijder regelmatig dode bladeren en bloemen om de plant gezond te houden en snoei de plant na de bloei om de groei te bevorderen, maar zelf doe ik dit nooit. Het is aan te raden om de plant in het voorjaar te bemesten met organische meststof voor een nog uitbundigere bloei.

Conclusie:

Het Zeeuws knoopje, is een prachtige en veelzijdige plant die perfect is voor decoratief gebruik in tuinen en bloemstukken. Met zijn opvallende bolvormige bloemen in diep rood en fijn ingesneden bladeren, voegt deze plant een vleugje kleur en textuur toe aan elke tuin. Het kan zowel in volle grond als in potten worden gekweekt en gedijt goed in zowel zon als halfschaduw.

Naast zijn decoratieve doeleinden heeft het Zeeuws knoopje ook enkele courante gebruiksmogelijkheden. De bloemen kunnen bijvoorbeeld worden gedroogd en gebruikt in droogboeketten of in gedroogde bloemstukken. Daarnaast wordt het Zeeuws knoopje ook gewaardeerd om zijn medicinale eigenschappen en wordt het soms gebruikt in kruidengeneeskunde.

Bron: Arborix.be

“ Meise redt de koffie, de banaan en de planten van de bomma”

Aansluitend bij ons bezoek aan de Plantentuin van Meise, dit artikel uit 'De Standaard' van 22 mei 2024 (Tom Ysebaert)

Zoals Noach volgens het Bijbelse verhaal dieren aan boord haalde van zijn ark om ze te redden van de zondvloed, zo proberen ze in het serrecomplex, de Groene Ark van de Plantentuin van Meise, hetzelfde te doen, maar dan voor planten.

In de Groene Ark, kassen ter grootte van 7.600 vierkante meter, zijn 10.000 planten ondergebracht, waarvan veel zijn bedreigd. Er staan zelfs enkele soorten die in het wild uitgestorven zijn, zoals de Rwandese dwergwaterlelie of de *Brighamia insignis*. Die laatste is een Hawaïaanse kleine palm die door zijn bouw maar door één nachtvlinder bestoven kan worden. Toen die vlinder uitstierf, was de plant ten dode opgeschreven. In Meise overleeft hij.

Voor wie zich meteen naar Meise wil reppen: in de Groene Ark zijn de serres niet toegankelijk voor het publiek. Maar het gebouw is zo ontworpen dat bezoekers erdoor kunnen wandelen, wat weinig andere plantentuinen kunnen bieden. Bezoekers kunnen zelfs een kijkje nemen vanop het dak, met zijn fraaie houten constructie. “Deze planten bleven vroeger verborgen,” zegt Reynders. “Nu kan het publiek ze zien en krijgen ze de wetenschap errond en de boodschap van conservatie meteen mee.” Reynders is de wetenschappelijke beheerder van de collectie onder glas in de Plantentuin.

Zo is Meise, net als andere botanische tuinen, een toevluchtsoord geworden voor soorten die het lastig krijgen in het wild. “Hier bewaren we ze, ver weg van hun oorspronkelijke leefgebied, en houden we de mogelijkheid intact om ze ooit te herintroduceren”, zegt Reynders. Het belang is ook voor de mens aanzienlijk: planten bieden voedsel, hout en geneesmiddelen.

Bakje troost

Tijd voor koffie. Meise geniet wereldfaam als het op die plant aankomt. Je vindt hier tal van wilde variëteiten uit Afrika, de bakermat van ons bakje troost. Er bestaan meer dan honderd wilde soorten en nog altijd worden er ontdekt. Meise mag tien van die ontdekkingen op zijn palmares schrijven.

Hier wordt de plant chemisch en genetisch onderzocht. Hoeveel cafeïne zit erin? Wat is de smaak? Hoe klimaatrobuust is hij? Hoe bestand tegen ziekte? “We zoeken verwantschappen”, zegt Reynders. “Zo hopen we wilde eigenschappen te ontdekken die via kruising op de gekweekte varianten overgebracht kunnen worden.”

Dat is interessant omdat de gekweekte soorten – de arabica en de robusta – kwetsbaar zijn voor ziektes en klimaatverandering. Het minder goede nieuws: ook van de wilde koffiesoorten is 60 procent met uitsterven bedreigd. De Plantentuin lag mee aan de basis van de introductie van de robusta, een laaglandplant die beter opgewassen bleek tegen hitte dan zijn hooglandtegenhanger, de arabica.

Nog snel een weetje voor de liefhebbers van een kopje deca: in Mozambique telen ze een variant die van nature amper cafeïne bevat.

Geestverruimende mescaline

Een vergelijkbaar verhaal bij de banaan. Ook daarvoor gaan de onderzoekers op zoek naar wilde varianten, in landen als Maleisië en Australië. Ze hopen gunstige eigenschappen daarvan te gebruiken om de kwetsbare gekweekte banaan, de alomtegenwoordige Cavendish, te hulp te schieten. Terwijl Leuvense collega's stekjes van gekloonde steriele planten bewaren, slaan de wetenschappers hier de zaden van de wilde verwanten op. In de Ark zie je enkele planten groeien die ze van die zaden opgekweekt hebben.

Een stevige vleugel is die van de succulenten. Cactussen en vetplanten, zeg maar. Een onopvallend, glad exemplaar tussen de meer stekelige burens is de peyote. In die cactus zit mescaline, een (verboden) stof met geestverruimende werking, vergelijkbaar met lsd. In de landen van herkomst, zoals Mexico, wordt de peyote daarom massaal uit het wild geroofd. “Als wij de cactus hier in een open ruimte tentoonstellen, wordt hij stevast gestolen”, betreurt Reynders. Zinloos, want in een stressvrije kweekomgeving maakt hij geen mescaline aan.

In een hoekje van de serre vind je varianten van minder exotische planten zoals ficus en begonia. Oer-Belgische kamerplanten met namen als 'Mademoiselle Etienne Joris', populair in de jaren 50 tot 70, maar inmiddels uit de mode geraakt en dus niet langer interessant voor telers. Om ze van een gewisse verdwijning te redden heeft Meise voor hen een plekje vrijgemaakt. “Planten van de bomma”, noemt Reynders ze. “Ook zij hebben het recht om bewaard te worden.”

Collectie zaad

In de Groene Ark vind je van elke soort een drietal exemplaren. Dat is niet genoeg om het voortbestaan te garanderen. Daarom stockeren ze in Meise in een zadenbank nog miljoenen zaden. Als het lukt, vriezen ze die in. Dan blijven ze honderd jaar bewaard.

Zo ligt er een aanzienlijke collectie zaad van 230 soorten wilde bonen. Wie weet bevindt het voedsel van de toekomst zich ertussen, zeggen de beheerders.

Ook 700 bedreigde inheemse planten vinden hier een onderkomen. Er ligt zaad van de klokjesgentiaan die samen met zijn leefgebied, de heide, fel achteruit is gegaan. “We werken mee aan projecten om die plant opnieuw te introduceren”, vertelt Reynders. “Met de ooit verdwenen Ardense dravik, een grassoort, hebben we dat al met succes gedaan.”

België verwelkomt alweer een nieuwe bij: "Dit is een heel bijzondere"

Nog een artikel uit 'De Standaard' van dinsdag 18 juni 2024 (Dries De Smet)

De laatste tien jaar duiken heel wat nieuwe bijensoorten op in ons land, met dank aan de klimaatopwarming. "Er ontstaat een nieuw natuurlijk evenwicht."

België is een nieuwe bijensoort rijker: de **meerjarige groefbij**. Wetenschappelijke medewerkers van Natuurpunt ontdekten de wilde bij zowel in Zemst (Vlaams-Brabant) als in Dentergem (West-Vlaanderen). Ook in Nederland werd de bijensoort dit jaar al aangetroffen.

Dat is opmerkelijk, want normaal komt de bij vooral voor rond de Middellandse Zee. Daar is hij de belangrijkste bestuiver in boomgaarden met kerselaars, pruimelaars en abrikozenbomen. Nu heeft deze wilde bij zich ook bij ons gevestigd, zegt Jens D'Haeseleer van Natuurpunt. "Als je maar één exemplaar vindt, kan je dat niet stellen. Maar hier hebben we ze meerdere keren aangetroffen, en in Zemst hebben we daarna nog exemplaren gezien."

De reden waarom de bij nu ook bij ons opduikt, ligt voor de hand: de klimaatopwarming. "We kennen dit jaar rotweer", zegt D'Haeseleer. "Maar het is wel warm, net zoals de afgelopen tien jaar. Doordat de minimumtemperaturen hoger liggen, kunnen nieuwe soorten zich hier vestigen."

De meerjarige groefbij is daarin niet uniek. "De afgelopen tien jaar hebben we zeker al een keer of vijftien een Nederlandstalige naam moeten verzinnen voor een bijensoort die hier voor het eerst aangetroffen werd", zegt D'Haeseleer. Eerder dit jaar meldde Natuurpunt ook de komst van de roestige zandbij. Maar de meerjarige groefbij is wel een speciale nieuwkomer. Het duurt immers vijf à zes jaar tot een kolonie nieuwe koninginnen voortbrengt. "Elk jaar komen er meer en meer werksters bij. Maar pas in het laatste jaar worden nieuwe koninginnen geproduceerd", zegt D'Haeseleer. Dat maakt de nieuwe soort kwetsbaar. "Stel dat er in jaar drie of vier te weinig voedsel is, dan komen er geen koninginnen en is de kolonie niet succesvol."

Of we de groefbij, die zijn nest in het zand maakt, geregeld zullen zien opduiken, valt moeilijk te voorspellen. "Het lijkt een soort te zijn die weinig bijzondere eisen stelt. We troffen er bijvoorbeeld één aan op een paardenbloem. En de soort kiest ook niet voor één specifieke grondsoort."

Aziatische hoornaar

Het zal zeker niet de laatste bijensoort zijn die de oversteek naar ons land maakt. "In België zijn er ongeveer 400 bijensoorten. In Frankrijk en Spanje zijn er meer dan 1.000. Die zullen niet allemaal naar hier komen. Niet alleen de temperatuur speelt een rol, maar ook de planten en bodem die ze hier aantreffen."

Moeten we eigenlijk wel toejuichen dat steeds meer soorten die gedijen in een warmer klimaat zich hier komen nestelen? Brengen ze zo de inheemse soorten niet in gevaar? "Er zal heel snel een nieuw natuurlijk evenwicht ontstaan", zegt D'Haeseleer. "Als er voldoende voedsel is, is er geen probleem. Natuurlijk zal het eten dat de meerjarige groefbij consumeert niet door een andere soort gegeten worden. Maar dergelijke soorten doen niemand kwaad."

Dat geldt over het algemeen voor soorten die noordelijker opschuiven. "Als ze van een ander continent komen, is het een heel ander verhaal. Denk aan de Aziatische hoornaar die hier weinig natuurlijke vijanden heeft."

Dat soorten opschuiven, vindt D'Haeseleer over het algemeen geen probleem. Zelfs niet als er bij ons soorten verdwijnen. "De steenhommel, bijvoorbeeld, treffen we hier nog weinig aan. Dat is niet per se problematisch als hij noordelijker, in Nederland of Denemarken, wel nog de ruimte vindt."

Maar sommige soorten kunnen zich moeilijk aanpassen. "Dat geldt voor soorten die niet snel genoeg kunnen opschuiven, of noordelijker niet de juiste biotoop vinden. Denk aan de poolhommel. Die komt alleen voor in de noordelijkste delen van Scandinavië. Hij kan dus niet veel meer noordelijk opschuiven."

